

acestor zone 102 tipuri toponimice, împărțite în șapte grupe (cu numerele următoare: 19, 17, 14, 9, 21, 22, 1).

În concepția autorului, noțiunea de *tip* e foarte elastică. Uneori el cuprinde numai un singur nume, alteleori un număr mult mai mare. De pildă, de tipul *Tatobity* aparțin 56 toponimice, la care se mai adaugă alte 13 cu sufixul *-jedy*, deci în total 69. Căutând să determine în timp și spațiu diferite tipuri de nume topice, Šmilauer constată că unele dintre ele se bucură de o mare răspândire, iar alele sînt limitate pe un mic teritoriu și se întind pe scurte perioade de timp.

În legătură cu acest aspect al studiilor de toponimie, autorul socotește că sarcina principală a cercetătorului e aceea de a determina legătura dintre numele topice și cele două coordonate, timp și spațiu, și de a stabili dacă diferitele nume prezintă sau nu particularități pentru anumite ținuturi și pentru anumite perioade de timp. Studiile din diferite țări au arătat că există raporturi strînse între anumite toponimice și factorii timp și spațiu. Alături de toponimicele cu o îndelungată și largă răspândire, mai există și altele condiționate de cei doi factori amintiți mai sus. Această condiționare, susține Šmilauer, constituie temeiul succesului în cercetările toponimice. Cea dintîi apariție legată de determinarea în spațiu este *localizarea*, care se determină pe hartă cu ajutorul izogloselor. Urmează apoi *cronologizarea tipurilor*, care se obține cu ajutorul analizei lingvistice și pe temeiul atestărilor istorice, eventual arheologice.

Însfîrșit, pentru a defini și mai bine această metodă, autorul introduce în cercetările sale principiul corelației dintre determinarea în timp și spațiu. Pentru aceasta, el pornește de la două constatări elementare:

1. Fondul rădăcinilor și criteriile pentru formarea cuvintelor, de care populația respectivă dispunea la un moment dat, s-a transformat cu vremea. Unele elemente din acest fond au dispărut, altele — într-o măsură mai mică — s-au înmulțit.

2. Suprafața teritoriului locuit a sporit cu timpul.

Din aceste constatări rezultă următoarele:

a) tipurile de nume topice răspândite pe cea mai veche arie teritorială sînt de obicei și cele mai vechi;

b) cu cît un tip oarecare pătrunde mai adînc pe un teritoriu de curînd populat, cu atît mai mult e de presupus că avem de-a face cu un tip mai nou;

c) tipurile de nume topice circumscrise pe un teritoriu mai nou sînt de obicei tipuri noi.

★

Determinarea în timp se face menționîndu-se data celei mai vechi atestări, iar situarea în spațiu se obține în funcție de orașul raional, potrivit împărțirii administrative din 1923. De cele mai multe ori, se precizează și depărtarea de acest oraș, cu indicația punctelor cardinale. Raioanele sînt redată prin majuscule. De pildă: *Dolní Lhotka TS, 6,5 sv. 1363 = satul Dolní Lhotka se află la o depărtare de 6,5 km. sud. vest de orașul raional Trhové Sviny. E. atestat pentru întia oară în 1362.*

Trecînd la terminologia localităților, autorul stabilește următoarele categorii: prima unitate elementară pentru studiul toponimiei e *satul* — *osada*¹ (adică cea mai mică localitate definită geografic, care dispune de o numerotare proprie a caselor); urmează *comuna* (*obec*), care poate fi de întinderea unui sau a mai multor sate. În sfîrșit, *raionul* ca unitate politică și administrativă. În ceea ce privește analiza formării cuvintelor, autorul folosește următorii termeni: *rădăcină*, de pildă, *dobr*; *sufix onomastic*: *-oš* = *Dobroš*; *sufix toponimic*: *-ovice* = *Dobrošovice*.

★

Întrînd în expunerea celor trei capitole, autorul caută să precizeze la început măsura în care toponimia poate participa la stabilirea procesului de populare a vechiului teritoriu ceh. Problema cardinală și foarte greu de rezolvat, la care trebuie să răspundă toponimia este următoarea: cum s-a desfășurat procesul de populare a Cehiei, de unde a pornit și prin ce etape a trecut? Dacă știrile istorice și arheologice, ca și argumentele filologice, n-au dat răspunsuri clare și convingătoare la aceste întrebări, nu trebuie să subestimăm nici rezultatele pe care le-ar putea da toponimia. Ea poate reconstitui, după o metodă proprie, evoluția procesului de populare a teritoriului ceh.

¹ Deși traducerea exactă a substantivului *osada* este *cămin*, totuși, dat fiind că în cercetările de toponimie românească *satul* constituie cea mai mică unitate demografică, se va folosi ca atare și în cuprinsul acestei recenzii.